

ADATTÁR.

KOSSUTH LAJOS LEVELEI A BUDAPESTI ÉVLAPOK ÜGYÉBEN.

(Első közlemény.)

1.

Kossuth levele Zsedényi Edéhez (1843. XII. 30.).¹

Pest Decemb 30. 1843.

Nagyságos kir. helytartósági Tanácsnok s országgyűlési követ úr!

Landerer és Heckenast uraknak minden mértéket haladó szennyes pizkosságukat továbbá tünnöm lehetetlen. Dolgozom mint a barom, kérdés nélkül mondhatom lelke feltartója vagyok a Pesti Hirlapnak, melyet szabad talán hinnem, hogy hazának kormányának nem kárára kezeltem. S ők a pizkosságban most annyira mennek már, hogy százszor adott szavak ellenére még azt merik kívánni, hogy az országgyűlési tudósítások költségeit, melyek havonként mindössze 240 pftot tesznek (a referensek honorariuma 215 pft), melyeknek $\frac{2}{3}$ részét különben is én magam ajánlkozám viselni; — egészen az én nyakamba háritassék.

Sok ember mondotta már, hogy valósággal bolond vagyok az ő igavonó marhájuk lenni, s az örökös munkával örökös bosszúsággal életemet egészségemet érettük felemészteni; holott a kormány loyaltásáról méltán feltehetni, hogy ha hasonló feltételek s biztosítások mellett saját hirlap kiadási privilégiumért folyamodnám, azt töllem szintolly kevésbé tagadná meg, mint másoktól meg nem tagadta.

Soká vonakodtam, de meg vallom ezek az emberek olly pizkos bánásmóddal illetik irántuki viszonyomat, hogy elvégre hajlandó vagyok azon lépést megtenni, ha t. i. biztos lehetek, hogy kérésem meg nem tagadtatik.

A kormány megengedi, hogy lapot szerkesszek; gondolom az reá nézve tökéletesen mindegy, vajjon a munka materiális jutalmát én szedjem e vagy mások szedjék.

Bocsásson meg tehát Nagyságod, hogy azon bizodalomnál fogva, melyet nemes gondolkozásával s életphilosophiájával nem csak elvrokonítól vívott ki, s bír osztatlanul; azon alázatos kéréssel bátorkodom alkalmatlankodni:

¹ Eredetije a bécsi áll. levéltárban. Sep. Conf. Akten 1844. év 143. sz. alatt.

méltóztassék irántam azon kegyességgel lenni, s Cancellár ő exellentijánál előlegesen bizonyossá tenni, reménylhetném e bizonyosan, hogy ha illy kérést tesztek, annak teljesítése meg nem tagadtatik. — Hisz a kormánynak a Censurában megvan biztosítéka.

Ez iránt előlegesen tisztában jönöm mind magánylag, mind közügyileg, mert a mint nekem, ugy gondolom, a kormánynak is csak kellemetlen lehetne, ha szóba kerülhetne, hogy személyem iránt még most is annyira üldözéssel viseltetik, hogy nekem, ki már 3 év óta political lapot szerkesztek, nem engedné meg, hogy munkám materialis jutalmát magam, nem pedig egy pár piszkosan számítgató kereskedő szedje.

Magában értetik, hogy míg eziránt lépést tennék, a dolognak köztudomásra már csak azért sem lehetne jöni, mivel különben Landerer és Heckenast eget földet ellene mozdítanak.

Én szeretnék ha lehetne hetenkint 6' szor megjelenő lapot kiadni, de ha ez nem engedtetnék, akként mint a Pesti Hirlap most adatik ki, szerkesztő társul pedig Szalay László urat kívánnám magamhoz segédül venni.

Kérem minden esetre alázatosan Nagyságodat, méltóztassék engem egy pár sorválaszszal megtisztelni.

Aki egyébiránt nagybecsű kedvezéseibe zárt tisztelettel vagyok Nagyságodnak

alázatos szolgálja

Kossuth Lajos.

Ha az én nevem ellen még is valami kifogás találna lenni s nekem csak mint szerkesztőnek lehetne megjelennem, azon esetre Meszlényi Rudolf sógorom nevére ohajtanám a Hirlap kiadását kinyerni.

2.

Kossuth levele Zsedényihez (1844. I. 15.).¹

Nagyságos kir. helytartósági tanácsnok 's országgyűlési követ ur!

Januar 3-károli becses levelét szíves köszönettel vettem; minthogy azonban ugyan abban igérni méltóztatott, hogy 6—8 nap alatt a hírlap kiadás vagy nem adhatás iránt becses közbenjárásának eredményét megtudni szerencsém leszen; ma pedig már 15-ik van; 's levelét még sem vevém; hinneem kell, hogy a dologban felakadás van; — esedezem annak okáért alázatosan, méltóztassék engem minden tartózkodás nélkül hatán nem kedvezőleg is tudósítani. Mert ha időt vesztek roppant kárát valhatom a bizonytalanságnak, miután Landerer azon proterviával viszonozá a megrovást, mellyben adott szavának gyáva megtagadásaért tőlem részesült, hogy egyenesen kinyilatkoztatná mikint nekem annyit fizetni nem fog mint taval fizetett; 's ha tetszik szabjak olcsóbb feltételeket. — Ez annyit tesz, mint nekem a szer-

¹Ezt és a további Zsedényihez intézett leveleket Friedreich Endre volt szíves rendelkezésemre bocsátani. Az Okolicsányi-család engedélyével közlöm.

kesztést felmondani: mert oly becstelen bizony nem leszek, hogy magamat szeszélyeinek alája vessem. Ő mult évben a hirlapból kapott 19000 pftot nyomtatásért 9000 pftot tisztán minden költségek levonásával az előfizetések tiszta hasznából; a kiadások egész jövedelmét 's az összes brutto jövedelemnek mint egy 45000 pftnak kezelési hasznát; mi kereskedő embernél roppant nyereség. Én kaptam magam honorariumaul 's minden kigondolható szerkesztési költségektől 17000 pftot; a redactionalis személyzet, írói honorariumok, Correspondensek, posta hirlapok könyvek sat. sat. fedezésére kiadtam 9000 pftot (csak maga Pozsony 2000 pftomba került) nekem hát maradt 8000 fr; — 's ez is csak most; első évben nem kaptam többet 2400 ftnál, másodikban nem többet 6000-nél. És az a megbolondult ember, kit én a banquerout széléről mentettem meg; — 's kinek ha nevemet vissza veszem, 19000 pftnyi keresete 's 12.000 pftnyi ingyen jövedelme a sárba húl, még velem nem szégyenel zsidóskodni. Illy körülmények között a Hirlapot szerkeszteni ezen féléven túl semmi esetre nem fogván; nagyon érdekemben áll tudni, adhatok e ki magam hirlapot vagy nem, miszerint munkatér, 's teendők iránti lépésemet ehhez képpest megtehessem, mig az időből ki nem fogyok.

Annakokáért alázatosan kérem Nagyságodat, méltóztassék becses válaszával kétségeimet eloszlatni. — Én nem igen kötöm magam a dologhoz: a Censura ugy is kiálthatatlanul kinez: aztán ha Hirlapot nem szerkesztek 's elmondom a világnak miért nem szerkesztek: több időm lesz activ cselekvő agitativus életet élni; mire bizony a nemzetnek nagyszüksége van: — mert hiszen csak annyi hogy el nem alszik.

Na ugyan gyönyörű resultatuma a kormány energiájának; a Zágrába küldött paritionale: mellyben meg hagyatik, hogy azon főispánynak kit a Consilium elmozdítandónak opinált mint declarált illir főnöknek, 's azon magistratusnak, mit a Consilium cassálándónak, 's 24 darab Actióval meglegyintendőnek opinált; — ezen Magistratusnak mondom a nemesség tisztelettel engedelmeskedjék! Gyönyörű! így majd lesz esend — csakhogy Croatia nem lesz a Magyar Koronájé.

Mély tisztelettel 's valódi nagyrabecsüléssel vagyok Nagyságodnak
Pest Jan. 15. 1844.

alázatos szolgálja

Kossuth.

3.

Kossuth levele Zsedényihez (1844. II. 9.).

Nagyságos m. kir. helytartósági Tanácsnok 's országgyűlési Követ ur!

Utóbbi becses levele következtében — mellyet szives hálával 's méltánylással fogadtam; — miután barátainnak kikért ítélete által, az iránt, hogy ha mások hirlapját a fenálló formák között három éven túl szerkesztém saját hirlapom kiadhatása iránti lépésemmel semmi következetlenségbe nem esem; — megnyugtattam: — nagy becsű ajánlkozása értelmében, ezennel van szerencsém, kérelmi leveletemet, a hozzá rekesztett programával megküldeni, 's annak előmozdítását Nagyságod hathatós pártfogásába ajánlani.

És pedig küldök két folyamodást:¹ mely egymástól annyiban különbözik, hogy az egyik akkint van szerkesztve, mintha Pest Megyének bizonyító levele arról, hogy a kivánt Cautiot fedezhető fekvő birtokom van: már a folyamodáshoz volna csatolva; — a másik pedig csak ajánlkozás foglal magában, hogy a Cautiót fedezni kész vagyok. — A különbség onnan ered, mivel Pest megyének kisgyűlése csak jövő szeredán lesz, 's így csak akkor kaphatom ki a bizonyítványt.

Én azon gondolatban vagyok, hogy ha ezen néhány napi késedelem nem volna ártalmas, a bizonyítvánnyal ellátott folyamodást — egész valódi másolatját az ide rekesztettnek — Kiss Lajos udv. Agens urnak jó lesz talán felküldenem, 's ezen esetre Nagyságod irántami szivességének az ide rekesztett irományok arra fognának eszközül szolgálni, hogy ezeknek illető helyen közlésével, a hivatalos pertractatio kedvező sikerére hathatós pártfogásával utat törni; ha pedig valami oly nehézség adná magát elé, mit én itt elháríthatok, aziránt engem tanácslólag értesíteni méltóztatnék.

Minden esetre bátorkodom alázatosan kérni, méltóztatnék irántami szivességét az által tetézni, hogy egy pár sorral értesíteni méltóztatnék, helyeslie kegyed azt, hogy én az említett módon felszerezett folyamodást még Kiss udv. Agens urnak is felküldjem, 's officiose általa nyujtassam be: vagypedig Nagyságod szives készsége ezt feleslegessé teszi?

A másik folyamodást pedig — mely a Cautio kiállítatását csak ajánlja, de nem bizonyítja — a végett van ide csatolva, hogy ha már ezt így is elegendőnek ítélni méltóztatnék, azt pártfogásába vett cézomra használni méltóztatnék.

Minden esetre szükségtelen is tán megjegyezmem, hogy a dolog veleje a körül forog, miszerint a f. m. udv. Cancellaria a tárgyat *minél előbb* tárgyalja, 's iránta határozzon, mert a késleltetés reám nézve még rosszabb volna, mint a megtagadás. — Hiszen nem ismeretlen egyén lép itt fel a pályára, hanem olyan, ki a kormány tudtával, 's előre kijelentett megegyezésével 3 év óta már hirlapot szerkeszt; vagy hogy a kérdés csak oda megy ki; a kinek szabad volt más hirlapját szerkeszteni, szabad legyen e annak maga 's nem más számára dolgozni? — Gondolom tehát informatio kérésekre itt szükség nem lehet; hanem kérelmem egy szerün megadható, vagy megtagadható.

Nem látom által mi különbség lehet abban, hogy új privilegiumot kérek e, vagy pedig egy más létezőnek reám átruháztatását? — De reám nézve a különbség nagy, mert egy átruházás, vagy 800—1000 pft. évi vitalitium fizetésébe vagy 10—12000 pft. tőkémbe kerülne: — 's befogná e ezt Hirlapom hozni? Ki tudja. — A közönség kegye hullámzó hab. — Erre senkitem építhet.

Ajánlom magamat, 's ügyemet nagybecsű kedvezéseibe, 's pártolásába, 's állandó mély tisztelettel vagyok Nagyságodnak Pesten febr. 9. 1844.

alázatos szolgálja
Kossuth Lajos.

¹ A folyamodványt lásd a következő (4.) szám alatt. Pestmegye bizonyító levelét és a lap programját közölte K. Karlovsky Endre *Egy becses Kossuth-ereklje* c. cikkében. (IK. 1893. 515—522. l.)

4.

Kossuth folyamodványa a királyhoz.¹

Felsőged Császár és apostoli király, legkegyelmesebb uram!

Felsőgednek a hű magyar nemzet által hálás hódolattal fogadott azon kegyelmétől indítatva, miszerint azt, hogy a kellő korlátok tiszteletben tartása s a szokott garantiák mellett a törvényszerű nyilvánosságot s eszmecserét minden alkotmányyszerű véleménynek kegyelmesen megengedni méltóztatik; a császári királyi felsőged által engedélyezett «Pesti Hirlap»-nak három éven túl általam vitt szerkesztésével ön magamon is mély hódolattal tapasztalnom szerencsém vala, bátorodom császári királyi felsőged legmagasb színe előtt jobbjágyi alázatossággal esedezni, hogy nekem «Budapesti évlapok» cím alatt egy politikai s társas életi magyar hirlapnak az ∕. alatt legalázatosabban ide mellékelt program szerint hetenkint hatszor, négyszer vagy legalább kétszer kiadhatását legkegyelmesebben engedélyezni, s azt a cs. királyi postahivataloknál is a szokott kedvezményekben részesíttetni méltóztassék.

Az időszaki lapok kiadásánál megkívánt biztosítási érték kimutatása tekintetéből nemes Pestvármegyének bizonyító levelét ∕∕. alatt mély alázatossággal benyújtani bátorodom annak bizonyosságául, hogy semmi adóssággal nem terhelt s t. n Pest és Esztergom megyékben helyezett nemesi valóságos saját fekvő birtokommal a szokott biztosítási summát háromszoros értékben is kimutatni képes vagyok felsőged kegyelmes parancsolatjára normalis összeírás s a biztosítási összegnek ezen birtokra első helyen betáblázása által is fedezendő; melly végre a szokott biztosíték levelet kiadni, valamint a hirlap-kiadás és szerkesztés egyéb kellő garantiait is megtartani legalázatosabban ajánlkozom.

Melly legalázatosabb esedezésem mellett változhatlan alattvalói hódolattal vagyok cs. királyi felsőgednek, legkegyelmesebb uramnak, legalázatosabb szolgálja s örökös hű alattvalója

Kossuth Lajos sk.

jelenleg a «Pesti Hirlap» szerkesztője.

5.

Kossuth levele Zsedényihez (1844. II. 15.).

Nagyságos kir. helytartósági tanácsnok 's országgyűlési követ ur!

Hirlap kiadásérti folyamodásomnak szivessége szerinti használat végett kegyedhez átküldött másolatából láthatá Nagyságod, hogy az a fejedelemhez tehát az udv. Cancellaria utján; 's nem a Consiliumhoz² intézetett. Maga Kegyed is több rendbeli leveleiben mindig Bécsről szólott; képzelheti tehát mennyire meglepett engem folyó hó 11-kérőli becses levelében azon tudósítása, hogy Nádor Ő cs. kir. főherczegségével szólván; folyamodásomat

¹ Nemzeti Múzeum. Vörös-iratok. 133. sz. Lásd még a febr. 9-ik levél jegyzetét.

² A m. kir. helytartótanács.

Budára szándékozik Nagyságod leküldtetni, 's nekem Censorum Collegiumról,¹ és Szobovicsról,² és Méreyről,³ és Isten tudja kiről méltóztatik adni utasítást. — Nagyon fájlalom, hogy 7. heti várakozásomnak eredménye ez.

Hirlapi dolgot a Consiliumnál kezdeni, annyit, mint ohajtásunknak öngyilkolása. — Hisz a Censorok — kiknek véleményt kell adni — úgy félnek minden új hirlaptól mint a tüztől. — Aztán ki van Magyarhonban olly vak, a ki azt hinné, hogy a Kormány oda fenn, — Spányik és Karácsonyi, és Kovács⁴ uraimék véleményére csak egy hajszálnyit is ád; — de még csak magának a Consiliumnak is véleménye ugyan mit nyom odafenn? — De legjobb esetben is; a Consiliumnál kezdeni valamit e dologban annyit tesz mint magát legalább is más fél évi Contumáciára kárhoztatni, míg e dolog oda kerül ahol kezdeni kellett volna.

Nagyságod pedig jönnek látná ezt még az által megtóldani, hogy még csak a folyamodás se kerüljön egyenes uton a Consiliumhoz; hanem Nádor ő fensége — ki különben is ha emlékezik reám, csak gyűlölettel emlékezik, 's akit annyi országos gondok foglalnak el — küldje le majd tárgyalás végett a Consiliumra, — midőn ő fenségének tetszeni fog.

Szentkirályi Móríc ez előtt három évvel ép ezen uton folyamodott hirlapkiadhatásért — és soha még csak annyira sem jutott, hogy a dolog pertractatioba került volna; — ellenben Landerer December elején felmene Bécsbe, 's Január 2 kán már megjelent a Pesti Hirlap; — én magamat illyes mivel nem kecsgettem, sőt igen hiszem, hogy a kormány loyaltitása annyira nem megy, hogy nekem Hirlapot concessionáljon; tudván, hogy én bizony mindig az maradok, a ki vagyok; — de hiszen jó legalább tapasztalni a loyaltitás practicumát, 's kimondhatlan hiba volna töllem a dolgot ollyan utra vinni, mellyen még csak a megtagadás kellemetlenségére sem szorulnának, mert a szokásos Schlendrian maga négyszeres megtagadás. — Jobb volna a folyamodást egyenesen zsebre tenni — különben is annyi idő veszett már el, hogy a dologból de facto semmi sem lehet Juliusig; én pedig nem üttem ki magamat a folyamból, szerződöm tehát valakivel.

Azt fogja Nagyságod mondani, hogy a Cancellaria különben is lefogja küldeni a Consiliumhoz; — meglehet — de a dolog egészen másképen áll; ha onnan küldik le, 's opiniót parancsolnak; — 's másképen ha itt adatik be, — oh' ismerem én a Budai dolgok útját, módját természetét. Egyébkint ép annak eszközlése volt céloom, hogy Kegyednek kérésemmel alkalmatlankodék, hogy ha lehet ezen leküldés borzasztóságát elmellőzzük. — Én megvagyok győződve, hogy Nagyságod a legjobb akarattal járt el a dologban; 's akaratáért szives köszönettel is vagyok — de az [út], mellyet választani méltózta-

¹ Censorum Collegium = Központi könyvbírálóhivatal.

² Szobovics János helyt. tanácsos, az elnöki iroda vezetője.

³ Mérey Sándor tanácsos, országos tartományi főbiztos és akkor a helytartótanács elnökhelyettese.

⁴ A tanulmányi biztossággal egyesített központi könyvbírálóhivatal ülnökei: Spányik Glycer kegyesrendi tanár, 1840 óta censor is; Karácson Mihály ak. tag, 1839-től volt censor, majd a pesti ipartanoda szervezője; Kovács Pál szépművészeti és bölcselkedési tanár.

tott, még csak arra sem vezet, hogy a Hirlapkiadást cathgorice megtagadják, még kevesbbé arra hogy megadják.

Azonban a fatum különben is ugyakará, hogy én azon utra, melyet Nagyságod kijelöl ha akarnám sem léphetek; — Mert midőn Nagyságod levelét vettem folyamodásom Bécsbe már 24 óra előtt el volt indítva; 's e pillanatban már be van adva. — A dolog igen természetesen történt. Tudja kegyed folyamodásomnak kezénél lévő példányából, hogy stylizálva is egyenesen Bécs számára volt. — Én hát azt tegnap 14-kén Bécsbe egyenesen el is küldöttem, 's Cancellár Ö excellenciájának is irtam; még pedig mind ez azért történt, mert kegyed febr. 11.-kérőli beces levelét csak ma vettem. — Ne gondolja ezt furfangságnak; igazolni főgom magamat. — Tessék a *Világ* 13. számát megnézni dato. 14. febr. az az tegnapról; látni méltóztatik abból, hogy a *Bécsi posta még esti 7 óraker sem érkezett meg* (99. lap 1° hasáb) ide rekesztem beces levelének boritékját, mellyről látni méltóztatik, hogy azon levél tegnap érkezett, az az tegnap stempiroztatott érkezése; de 7-óra után, és így csak ma kaphattam kézhez. — Én pedig tegnap 2. óraker a folyamodást Bécsbe elküldvén; 's a mai postával veszem kegyed levelét — kit én ma ép azon elküldésről akartam tudósítani.

Nekem eszem ágában sem volt Nádor ő hsgét mellőzni akarni, vagy háta mögött akarni kiármánykodni valamit; de az sem volt csak eszem ágában is, hogy a Consiliumhoz folyamodjam. — Ha tehát Nagyságod beces levelét tegnap vettem volna, mielőtt folyamodásom Bécsbe el ment vala; most arra kérném kegyedet, méltóztassék irományaimat vissza küldeni — jobb lesz, ha zsebre teszszük, 's az egész dologgal felhagyunk; — Azonban ez most már nincs többé hatalmamban — és igazán sajnálom, hogy nincs, holnap tehát szerencsém lesz kegyedhez felküldeni egy folyamodást melly Ö cs. kir. fenségéhez az ország Nádorához lesz intézve, 's mellyben ő fenségét alázatosan értesítendem, hogy ez 's ez programmaszerinti Hirlap kiadhatásért ő felségéhez a Cancellaria utján folyamodtam; 's ő felségének magas pártfogását a dologra nézve alázatosan kikérendem. — Ezzel tartozom a Nagyságod által tett lépés következetességének; — de tartozom ez ország Nádora 's királyi Helytartó iránti tekintetnek is; azt kérni, hogy az embernek irni szabad legyen, nem compromittens állapot — fájdalom, hogy illyest kérni kell!! én nyíltan akarok bánni, nem hát mögötti ármányokkal mint Landerer bánt. — Reményilem, lesz kegyed azon szivességgel, s ezen folyamodásomat ő cs. kir. fenségének átnyujtani méltóztatik; azon világositással, hogy mikint Ö fensége a folyamodás stylusából is látandja; az egyenesen ő felségéhez volt intézve, 's midőn azt kegyednek Pozsonyba pártfogás végett felküldém, egyszersmind Bécsbe be is adattam; 's kérésem az volna, hogy miután nem hirlap szerkesztésről van szó, mert hiszen hirlapot szerkesztek, 's fogok is szerkeszteni, hanem csak arról, hogy magamnak szerkeszthessek ne másnak; méltóztatnék Ö főhercegsége saját kegy. véleményét iránta Ö felségének kijelenteni, de a hosszadalmas Budai pertractatio schlendiránjáról dispensálni. — Ha folyamodásom benyujtását el vállalni nem méltóztatnék, méltóztassék majd alásan kérem Tóth Lenczinek¹ átadni,

¹ Tóth Lőrinc akkor Pozsonyban tartózkodott, távollévő főrend követe és a Jelenkor meg a Pesti Hirlap tudósítója volt.

kit az iránt megkérni fogok. — A dolog már úgy is se hogy sem áll. — Én igen világosan látok, 's magamat nem mystificalom.

Ma már posta indultaig a Nádorhozi folyamodást el nem készíthetem, különben is minden betű, melyet írok nagy szúrásst okoz beteg mellemben; azért marad a dolog holnapig. Szívesen köszönöm Nagyságodnak irántami nagybecsű jóakarátát. Hogy eredménye nem lesz, arról kegyed nem tehet. Szinte sajnálom, hogy annyit alkalmatlankodám. — A ki nagy becsű uri kedvezéseibe zárt állandó tisztelettel vagyok Nagyságodnak Pesten febr. 15. k. 1844. alázasatos szolgálja

Kossuth Lajos.

6.

József nádor gr. Majláth Antalhoz (1844. II. 25).¹

Excellentissime Domine Comes Cancellariae!

Advolutum supplicem Libellum, quem Ephemeridum hungaricarum „Pesti Hirlap“ Redactor Ludovicus Kossuth, pro benigna Ephemeridum politicarum proprio nomine et redactione sua sub titulo: „Budapesti Évlapok“ ab initio Mensis Julii a. l. edendi facultate sibi elementer tribuenda ad Suam Majestatem Sacratissimam recurrens, mihi etiam, quo Petitum hoc suum secundarem, exhibuit, in quantum altissimo Loco porrectus Recursus non iisdem constaret tenoribus, Excellentiae Vestrae pro notitia transponendum duxi.

Ceterum constat Excellentiae Vestrae, quales tunc, dum ante tres et quod excedit annos, Petitum Ludovici Landerer pro facultate edendarum Ephemeridum „Pesti Hirlap“ impetranda altissimo Loco pertractabatur, mihi tam contra Petitum hoc, quam etiam contra redactionem earundem Ephemeridum per Ludovicem Kossuth gerendarum occurrerint reflexiones; poraequam tamen his non obstantibus utrumque locum obtinuit, adjuncta abinde in praesentiarum duplici praesertim ex obtutu intercedentia, quod quippè L. Kossuth per gestam medio hoc tempore dictarum Ephemeridum Pesti Hirlap redactionem sibi notabilem nominis claritatem et auctoritatem quamdam conciliaverit, quod item hac ipsa occupatione uberem subsistendi modum nactus sit, quem conservare suo familiaeque suae plurimum interest — tantae sunt considerationis, ut L. K., seu largiendo praevio Petito suo, seu altissime *tribuendo eidem sub pari alio subsistendi modo* dependentem a Regimine servare sensu meo jam omnino praestet, quam ut ille secus ad priorem tramitem, quem, indubie secuturus esset, regrediendo, sua in Comitibus agitatione novas publicae Administrationi molestias facessat.

Queis in reliquo jugi eaque distincta cum propensione persisto Excellentiae V. Posonii 25 febr 1844 addictissimus

Palatinus Josephus.

7.

Kossuth levele Zsedényhez (1844. II.)²

Nagyságos kir. tanácsnok 's országggy. követ ur!

Fájdalmasan beteg, utóbb pedig fris levegő szivás végett néhány napig falun lévén, legyek kimentve kegyed előtt: hogy utóbbi becses levelében

¹ Orsz. Levéltár. Kanc. eln. 1844. év 143. sz.

² E levél nincs keltezve, de tartalma szerint februárból való.

írántam mutatott szivességeért, 's ügyem előmozdításáért legszivesebb köszönetemet csak ezennel lehet alkalmam kinyilatkoztatni: fogadja azt kérem nem mint szokásos pusztá szót, hanem mint hő méltánylását egy olly kedélynek, — melly political tusáink közepette, hol nem csak a közéleti ellenkezés rendesen a magán életre átvitetik; De a magány élet szenvedelmei olly szomorúan a köz élet terén is ájtájszatnak — annál tiszteletre méltóbb jellemet tanusit, minél ritkább tünemény.

A Landerer intrigueje iránti felvilágosítást is nagyon köszönöm. — Kell lenni illyesminek a dologban, különben megfoghatlan volt volna.

Engedje egyszersmind alázatosan megkérnem tetézzé irántami sziveségét; a tárgy elintézésének lehető siettetésével. Még csak azt sem tudom, valljon fel vették-e már valahol folyamodásomat; pedig az idő rohan, 's nekem mondhatom csaknem inkább érdekeemben fekszik a hamar bár ros elintézés, mint a jó ha késik.

Megkülönböztetett tisztelettel, 's nagyrabecsüléssel Nagyságodnak aláztos szolgálja

Kossuth Lajos.

8.

Kossuth levele Zsedényihez (1844. III. 9.).

Nagyságos kir. tanácsnok 's országgyűlési követ ur!

Március 7. kéri a becses levelét vettem, 's látván abból, hogy kegyed — legalább még akkoron a dolog jelen állásáról értesítve nem volt: Ámbár nem kételkedem, hogy azóta már ez tudomására jutott legyen, mindenesetre sietek tudósítani, mikint Kiss Lajos Agens urtól Martius 4. kéri azon tudósítást vettem, hogy az értesítő Cancellariai rendelet 3651. udv. szám alatt (akkoron márc 4.) expeditio alatt volt, ellévén határozva, hogy a n m: Helytartó tanácsnak véleményadás végett a dolog leküldetik. — Tegnap azonban még Budára meg nem érkezett, legalább nem a jegyzőkönyvi hivatalba; — az elnök nem kapta-e talán meg? azt nem tudom.

Ő cs. kir. főhgségének az ügy iránt mutatott különös kegyelme meglepett; mert ha alkotmányos gondolkozásától, 's valódi Status férfiui tapintatától reményeltem is, hogy helyeslő pártfogását meg nem tagadandja, hogy rendkívülileg adja iránta kegyes véleményét, az várakozásomat túlhaladja. Tudom, 's hálás köszönettel ismerem el, hogy ezt csak Kegyed szives közbenjárásának köszönhetem.

Azokban kötelességemnek tartom kegyeddel megismertetni azt, amit nekem Kiss Agens úr tudomra adott, nehogy valamit balul magyarázzak, jónak tartom saját szavait írni le; a mi tehát azokban rólam jó véleményileg van írva — méltóztassék azt, mint egy harmadiknak irántami szokásos complimentjét venni, Kiss ur ekkint ír:

«Kegyed ügye itt Bécsben bizonyos körökben *eseménynek* tartatik!.. a «Nádor olly kítünő tehetség, s olly nagy ember, hogy positiv tudományom «szerint, ha-bár talán kegyednek nem barátja is, kegyed becsét, 's hatását «méltányolni tudja, 's így én tőle, 's miatta a Helytartó Tanácstól is ezen «tárgyban nem félek; de miután a tárgynak a Status tanácsba, 's a Cabinetbe «felkell mennie, az engedelem megadásához, 's megtagadásához egyenesen «hozzá járulók többségének előttem tudva lévő nézetei szerint az engedelem

«megnyeréséhez remény kevesebb mint kétséges, 's a legjobb esetben is nem «foghat az jókor beérkezhetni, hogy az évlapok a jövő félév kezdetével életbe «léphessenek.»

Igy Kiss ur. A dolog ezen állásában én megvallom, hogy annyira nincs legkisebb reménységem is az engedelem megadásához, miszerint én a dolgot már tökéletesen megbukottnak tekintem, 's jövőbeni munkálkodásomnak olly módoni rendezéséhez már hozzá is fogtam, mintha a dolog már definitive megbukott volna. — Megvagyok ugyan győződve hogy azon «bizonyos urak, kik — a Nádor ő fensége szavai szerint — nyilvános uton járni nem szoktak», bár mi hatalmasok legyenek a Status tanácsban, 's a Cabinetben, még sem olly hatalmasok, mint a Nádor, azonban nem csak nem reménylhetem, hogy ő fensége ügyem iránt magát rendkívüileg érdekelné. — de igazán szólva nem is látom át, hogy miért tenné? — 's miért tekintse ő rendkívüli pártfogásra méltónak az egész ügyet; ha csak azért nem, hogy a kormány szószerinti loyaltása bizony a megtagadás által meglehetősen a puszta szép szavak színvonalára esnék le; 's titokban a dolog nem maradhatván, bár én nem mondom, hogy az országban egy kis zajt nem csinálna, 's a bizalmatlanságot nem élesztené; annyival inkább mert a Censura a kormány kezében lévén, nincs rationabilis ok. mely a megtagadást *kormányi* szempontból értem *magyar* kormányi szempontból eléggé motiválhatná; tehát recidál az egész dolog oda, hogy Cancellariai intriguek, 's nem magyar alkotmányos szellem viszi a gyepőt magyar dolgokban. — Azonban mind ez a Nádornak különös rendkívüli érdekeltségre elég ok nem lehet, — mert ő az egész ügyben igen nemesen, 's valódi magasb szempontú Status férfiúi alkotmányos színben áll.

A mint mondtam tehát, én az ügyet tant bien que mal vesztve hiszem, 's azért nem is akarok kegyed eléggé nem hálálható szivességével vissza élni; — mert kegyednek sem volna tanácsos veszett ügyet nagyon pártfogolni; — azonban megvallom, még is szeretném, ha a dolog végkép eldőlné: — 's minthogy Budára csakugyan leküldetett, csak egy óhajvani valóm van, az t. i. hogy itt mihamarább pertractálják; 's hogy erre igen nagy, sőt mindenható hatással volna az, ha a Praeses s ha lehet a többi urak is hivatalosan megtudnák, hogy a Nádor minő kegyességet mutatott az ügy iránt; — az tagadhatatlan; 's ez az egy az csak még, mire nézve kegyed szivességét kikérni bátorkodom.

A mi a dolog végkimenetelét illeti, Kiss ur levelének nyomán még azt is merem állítani, hogy ha én ma p. o. Helmeczyvel a Jelenkor szerkesztésének reám bizása iránt megegyezem, — a mit minden órán tehetek — 's ő ezt a n. m. Helytartó Tanácsnak feljelenti, — fogadni mernék hogy ezt sem engedik meg, 's minden eddigi szokás és gyakorlat ellenére kifogják törölni annak jelentését, hogy a szerkesztést én vállalam át. — Pedig ekkorig erre engedelem sem kellett, csak feljelentés, — és nem volt eset, hogy megtagadtatott volna — fogadjon Kegyed velem, hogy én miattam új szabályt fognak alkotni, 's megfognak tagadni — Isten neki, majd csak lesz út, mód, ezt valahogy tudatni a nemzettel, — 's felvilágosítani a közvéleményt a titkos rúgók iránt, mellyek a dologban működtek. — Én igen átlátom az egésznek kulcsát; tökéletesen össze vág ez azzal, mit Nádor ő fensége

mondott kegyednek, 's melly Landerer-nek annyi elbizakodást ád, miszerint nem átal azzal kérkedni, hogy ő megmutatja, mikint én többé Hirlapot semmi áron sem szerkeszthetek, legyen az új, legyen már fenálló Hirlap. — Csak ezen elbizakodás magyarázza ki, hogy ő irántam olly bánás móddal lépett fel, mellyről bizonyosan tudta, hogy más következése nem lehet mint az, hogy őt mint beestelen csalót szobámból kiigazítsam. Mert midőn én azon nyilatkozására, hogy az eddigi feltételek mellett nem hagygya tovább Hirlapját kezeim között: emlékeztetém, mikint szerződésünköl még 5 év hátra van; lesütött fővel azt felelte, hogy azon szerződést írva 's általa aláírva nem birom. — Ő igen jól tudta, hogy illy alávalóságra más feleletem nem lehet, mint a szobámboli kiutasítás. — Miért merete hát mégis lenni? — mert hogy tegye, utasítása volt a Camarillától; — 's mit akart ezzel a Camarilla?; — azt, hogy én Hirlapot teljességgel ne szerkeszthessek. — Csak egyet felejtett, hogy ha be vallott szerkesztő nem lehetnék is, azt meg nem gátohatja, hogy irjak Helmezczynek egy olly levelet (nem quoad meritum Isten örizzen) mint Széchenyi irt, — 's a Jelenkorba vagy más lapba ne csak nevem alatt irjak, hanem azt vezessem is. — 'S pedig teendem minden esetre, ha kell, ingyen, ha kell, még én fizetek, de magamat intriguek által le escamotiroztatni semmi esetre sem engedem; 's ennyiben megvallom Nádor ő fensége lelkületére is bizton számolni merek.

Ajánlom magamat nagy becsű kedvezéseibe, lévén tisztelettel 's nagyra-becsüléssel Nagyságodnak Pest, Mart. 9. 1844., alázatos szolgája

Kossuth.

9.

Kossuth levele Procopiushoz (1844. III. 14.).¹

Tekintetes ur!

Pest Martius 14 1844.

Nem lévén a budai hivatalos urak időfelosztási rendszerébe avatott, e napokban két izben ott szerencsétlen percben akarék a Tettes urnak tiszteletére lenni, midőn hon nem találhatám: — minapi levelem következtében tehát bátor vagyok alázatosan kérdeni, méltóztatik-e tudva levő ügyemnek előmozdítását nagybecsű elfogadásával szerencsésíteni, egyszersmind nem méltóztatik e, a f. m. udv. Cancellaria értesítő k. rendeletének megérkezte felől valami bizonyost tudni? Egy uttal alázatosan kérni bátorkodom, méltóztatnék nekem egy bizonyos Órát rendelni, mikorra a Tettes urnak alkalmatlankodás nélkül tiszteletére lehessek.

Ki egyébiránt nagybecsű kedvezéseibe zárt különös tisztelettel vagyok — A Tekintetes urnak — alázatos szolgája

Kossuth Lajos.

Tekintetes Nztes és Vzleő Procopius György
udv. hites Agens urnak tisztelettel Budára

Díszpiacz Eszterházy ház No 20.

Közl: VISZOTA GYULA.

¹ Kossuthnak Procopiushoz intézett levelei a Nemz. Múzeumban vannak 1844. év 1208. cs.